

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (czwarta izba)

z dnia 8 września 2022 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Ochrona gatunków dzikiej fauny i flory w drodze regulacji handlu nimi – Rozporządzenie (WE) nr 338/97 – Artykuł 8 ust. 3 lit. d) – Pojęcie „okazów zwierząt urodzonych i wyhodowanych w niewoli” – Rozporządzenie (WE) nr 865/2006 – Artykuł 1 pkt 3 – Pojęcie „stada hodowlanego” – Artykuł 54 pkt 2 – Utworzenie stada hodowlanego – Kontrola rodowodu

W sprawie C-659/20

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Nejvyšší správní soud (najwyższy sąd administracyjny, Czechy) postanowieniem z dnia 25 listopada 2020 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 4 grudnia 2020 r., w postępowaniu:

ET

przeciwko

Ministerstvo životního prostředí,

TRYBUNAŁ (czwarta izba),

w składzie: C. Lycourgos, prezes izby, S. Rodin (sprawozdawca), J.-C. Bonichot, L.S. Rossi i O. Spineanu-Matei, sędziowie,

rzecznik generalny: L. Medina,

sekretarz: A. Calot Escobar,

uwzględniając pisemny etap postępowania,

rozważywszy uwagi, które przedstawili:

- w imieniu ET – P. Pařil, advokát,
- w imieniu rządu czeskiego – L. Dvořáková, M. Smolek i J. Vláčil, w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu słowackiego – S. Ondrášiková, w charakterze pełnomocnika,

* Język postępowania: czeski.

– w imieniu Komisji Europejskiej – P. Ondrůšek i C. Valero, w charakterze pełnomocników,
po zapoznaniu się z opinią rzecznik generalnej na posiedzeniu w dniu 3 marca 2022 r.,
wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 1 pkt 3 i art. 54 pkt 2 rozporządzenia Komisji (WE) nr 865/2006 z dnia 4 maja 2006 r. ustanawiającego przepisy wykonawcze do rozporządzenia Rady (WE) nr 338/97 w sprawie ochrony gatunków dzikiej fauny i flory w drodze regulacji handlu nimi (Dz.U. 2006, L 166, s. 1).
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach postępowania kasacyjnego pomiędzy ET a Ministerstwo životního prostředí (ministerstwem środowiska, Czechy) w przedmiocie przyznania zwolnienia z zakazu prowadzenia działalności handlowej w odniesieniu do pięciu okazów papugi ara hiacyntowa (*Anodorhynchus hyacinthinus*).

Ramy prawne

Prawo międzynarodowe

- 3 Konwencja o międzynarodowym handlu dzikimi zwierzętami i roślinami gatunków zagrożonych wyginięciem, podpisana w Waszyngtonie w dniu 3 marca 1973 r. (*Recueil des traités des Nations unies*, vol. 993, nr I-14537, zwana dalej „CITES”), ma na celu zapewnienie, by handel międzynarodowy okazami gatunków wymienionych w załącznikach do niej, a także ich częściami i produktami pochodnymi nie zagrażał utrzymaniu różnorodności ekosystemów i opierał się na zrównoważonym wykorzystaniu dzikich gatunków.
- 4 CITES, której stroną Unia Europejska stała się w dniu 8 lipca 2015 r., została wprowadzona w życie w Unii od dnia 1 stycznia 1984 r. na podstawie rozporządzenia Rady (EWG) nr 3626/82 z dnia 3 grudnia 1982 r. dotyczącego stosowania we Wspólnocie Konwencji o międzynarodowym handlu dzikimi zwierzętami i roślinami gatunków zagrożonych wyginięciem (Dz.U. 1982, L 384, s. 1). Rozporządzenie to zostało uchylone rozporządzeniem Rady (WE) nr 338/97 z dnia 9 grudnia 1996 r. w sprawie ochrony gatunków dzikiej fauny i flory w drodze regulacji handlu nimi (Dz.U. 1997, L 61, s. 1), którego art. 1 akapit drugi stanowi, że rozporządzenie to stosuje się zgodnie z celami, zasadami i postanowieniami CITES.
- 5 Artykuł II ust. 1 CITES, zatytułowany „Podstawowe zasady”, stanowi:
„Załącznik I obejmuje wszystkie gatunki zagrożone wyginięciem, które są lub mogą być przedmiotem handlu. Handel okazami tych gatunków powinien być poddany szczególnie ścisłej reglamentacji w celu zapobieżenia dalszemu zagrożeniu ich istnienia i może być dozwolony jedynie w wyjątkowych okolicznościach”.
- 6 Od dnia 22 października 1987 r. gatunek ara hiacyntowa jest ujęty w załączniku I do CITES.

- 7 Paragraf 1 lit. c) rezolucji 10.16 konferencji stron CITES (zwanej dalej „rezolucją konferencji 10.16”), zatytułowany „Oдноśnie do terminologii”, ma następujące brzmienie:

„[Konferencja stron CITES] przyjmuje następujące definicje pojęć użytych w niniejszej rezolucji:

[...]

c) »stado hodowlane« przedsiębiorstwa hodowlanego oznacza grupę zwierząt w hodowli, które są wykorzystywane do reprodukcji [...]”.

- 8 Paragraf 2 lit. b) ppkt ii) lit. A tej rezolucji, zatytułowany „Oдноśnie do wyrażenia »wyhodowane w niewoli«”, stanowi:

„[Konferencja stron CITES] postanawia:

[...]

b) że wyrażenie »wyhodowane w niewoli« interpretuje się jako odnoszące się wyłącznie do okazów, zgodnie z definicją tego pojęcia zawartą w art. I lit. b) [CITES], urodzonych lub wyprodukowanych w inny sposób w środowisku kontrolowanym, i stosujące się do nich jedynie:

[...]

ii) jeżeli stado hodowlane, zgodnie z wymogami właściwych władz rządowych państwa wywozu:

A. zostało utworzone zgodnie z postanowieniami CITES i właściwymi przepisami krajowymi w sposób niewywierający negatywnego wpływu na przetrwanie gatunku w środowisku naturalnym”.

- 9 Paragraf 5 lit. a) rezolucji 12.10 konferencji stron CITES (zwanej dalej „rezolucją konferencji 12.10”) stanowi:

„[Konferencja stron CITES] postanawia:

a) że przedsiębiorstwo może zostać zarejestrowane zgodnie z procedurą określoną w niniejszej rezolucji tylko wtedy, gdy produkowane przez nie okazy mogą zostać uznane za »wyhodowane w niewoli« zgodnie z postanowieniami rezolucji konferencji 10.16 (Rev.)”.

- 10 Załącznik I do rezolucji konferencji 12.10, zatytułowany „Informacje przedkładane sekretariatowi przez organ zarządzający w przedmiocie przedsiębiorstw podlegających rejestracji”, ustanawia wykaz szesnastu kategorii danych, które powinny zostać przekazane sekretariatowi CITES i które obejmują między innymi imię i nazwisko oraz adres właściciela i kierownika hodowli w niewoli, datę utworzenia hodowli oraz opis pomieszczeń, w których stado przebywa, jak też zabezpieczeń przed ucieczką okazów.

Prawo Unii

Rozporządzenie nr 338/97

- 11 Motyw 10 rozporządzenia nr 338/97 stanowi:

„Istnieje potrzeba, w celu zapewnienia możliwie najszerszej ochrony gatunków objętych niniejszym rozporządzeniem, ustanowienia przepisów dotyczących kontroli handlu i przewozu okazów w obrębie Wspólnoty oraz warunków, w jakich są one trzymane; należy ustalić wspólne reguły wydawania, ważności i zastosowania świadectw wydawanych na mocy niniejszego rozporządzenia, które przyczyniają się do kontrolowania takiej działalności”.

- 12 Zgodnie z art. 1 akapit pierwszy rozporządzenia nr 338/97, zatytułowanym „Cel”:

„Celem niniejszego rozporządzenia jest ochrona gatunków dzikiej flory i fauny oraz zagwarantowanie ich zachowania poprzez regulację handlu nimi zgodnie z następującymi artykułami”.

- 13 Artykuł 8 tego rozporządzenia, zatytułowany „Przepisy odnoszące się do kontroli działalności handlowej”, stanowi ust. 1, 2 i ust. 3 lit. d):

„1. Zakazane jest kupno, oferowanie kupna, pozyskiwanie do celów handlowych, wystawianie na widok publiczny do celów handlowych, wykorzystywanie dla zysku, sprzedaż, przechowywanie w celu sprzedaży, oferowanie do sprzedaży lub transportu w celu sprzedaży okazów gatunków wymienionych w załączniku A.

2. Państwa członkowskie mogą zakazać posiadania okazów, w szczególności żywych zwierząt gatunków wymienionych w załączniku A.

3. Zgodnie z wymogami innego prawodawstwa wspólnotowego dotyczącego ochrony dzikiej fauny i flory organ administracyjny państwa członkowskiego, w którym znajdują się okazy, może przyznać zwolnienie od zakazów określonych w ust. 1 poprzez wydanie stosownego świadectwa, po indywidualnym rozpatrzeniu sprawy, jeżeli okazy:

[...]

d) są okazami gatunku zwierząt, które urodziły się i zostały wyhodowane w niewoli lub są sztucznie rozmnożonymi okazami gatunku roślin lub stanowią części lub produkty pochodne takich okazów”.

- 14 Gatunek *Anodorhynchus*, który obejmuje zwierzęta noszące zwyczajową nazwę „ary niebieskie”, został ujęty w załączniku A do tego rozporządzenia.

Rozporządzenie nr 865/2006

- 15 Motyw 1 rozporządzenia nr 865/2006 ma następujące brzmienie:

„Należy ustanowić przepisy wykonawcze do rozporządzenia (WE) nr 338/97 oraz zapewnić pełną zgodność z postanowieniami [CITES][...]”.

16 Artykuł 1 tego rozporządzenia, zatytułowany „Definicje”, stanowi w pkt 3:

„Do celów niniejszego rozporządzenia poza definicjami określonymi w art. 2 rozporządzenia (WE) nr 338/97 stosuje się również następujące definicje:

[...]

3) »stado hodowlane« oznacza wszystkie zwierzęta w hodowli wykorzystywane do reprodukcji”.

17 Artykuł 54 tego rozporządzenia, zatytułowany „Okazy zwierząt urodzone i hodowane w niewoli”, stanowi w pkt 2:

„Bez uszczerbku dla przepisów art. 55, w przypadku zwierząt okaz jest uznawany za urodzony i hodowany w niewoli, wyłącznie jeśli właściwy organ zarządzający w porozumieniu z właściwym organem naukowym państwa członkowskiego jest przekonany, że:

[...]

2) stado hodowlane zostało utworzone zgodnie [z] przepisami prawa stosowanymi wobec tego stada w momencie jego nabycia i [...] w sposób niewywierający negatywnego wpływu na przetrwanie danych gatunków żyjących w środowisku naturalnym”.

18 Zgodnie z art. 55 rozporządzenia nr 865/2006, zatytułowanym „Określenie rodowodu”:

„W przypadku gdy dla celów art. 54, art. 62 ust. 1 lub art. 63 ust. 1 właściwe organy uznają za konieczne określenie rodowodu zwierzęcia poprzez analizę krwi lub innych tkanek, taka analiza lub niezbędne próbki są udostępniane w sposób określony przez te organy”.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

19 ET hoduje papugi w Czechach. W dniu 21 stycznia 2015 r. złożył on we właściwym krajowym urzędzie (urzędzie okręgowym, Czechy) wniosek o przyznanie zwolnienia z zakazu handlu w odniesieniu do pięciu okazów papugi ara hiacyntowa (*Anodorhynchus hyacinthinus*) urodzonych w 2014 r. w jego hodowli.

20 Para okazów będących dziadkami tych papug (zwana dalej „parą dziadków”) została najpierw przywieziona do Bratysławy (Słowacja) przez obywatela Urugwaju, a następnie, w czerwcu 1993 r., przewieziona samochodem do Czech przez FU, w okolicznościach niezgodnych z wymogami CITES.

21 Podczas transportu do Czech samochód został zatrzymany na granicy przez organy celne, a następnie para dziadków stała się przedmiotem konfiskaty na mocy decyzji administracyjnej. W roku 1996 decyzja ta została jednak uchylona przez Vrchní soud v Praze (sąd apelacyjny w Pradze, Czechy).

22 Właściwy organ administracyjny zwrócił zatem parę dziadków FU, który następnie wypożyczył ją osobie trzeciej, zwanej GV. W roku 2000 osoba ta wyhodowała z tej pary kolejną parę papug (zwaną dalej „parą rodziców”). W tym samym roku ET nabył tę parę od GV, przy czym ważność przeniesienia prawa własności nie została zakwestionowana.

- 23 Właściwy urząd okręgowy odmówił przyznania ET zwolnienia z zakazu handlu, o które hodowca ten zawniósł w dniu 21 stycznia 2015 r., powołując się w uzasadnieniu na opinię Agentura ochrany přírody a krajiny ČR (agencji ochrony środowiska naturalnego i krajobrazu, Czechy) dotyczącą kwestii zgodności nabycia przez ET stada hodowlanego z art. 54 pkt 2 rozporządzenia nr 856/2006. Według tej opinii nie można było stwierdzić z całą pewnością, że stado to zostało utworzone zgodnie z przepisami prawa, ponieważ rejestry z 1998 r., w których zamieszczono wzmiankę o parze dziadków, zawierały liczne nieprawidłowości i nie przedstawiono w nich innych informacji dotyczących pochodzenia wspomnianych okazów.
- 24 ET wniósł odwołanie od tej decyzji w trybie administracyjnym, w ramach którego podniósł, że właściwy urząd okręgowy przyjął błędną wykładnię pojęcia „stada hodowlanego”, gdyż w ocenie tego hodowcy obejmuje ono wyłącznie parę rodziców i jej potomstwo, w związku z czym urząd ten nie był uprawniony do badania pochodzenia pary dziadków.
- 25 Ministerstwo środowiska oddaliło to odwołanie, uznając, że decydujące znaczenie ma sposób, w jaki para dziadków została pozyskana, i że nie można przyznać ET zwolnienia z zakazu handlu, ponieważ nie jest on w stanie wykazać pochodzenia tej pary.
- 26 ET wniósł skargę na decyzję oddalającą jego wniesione w trybie administracyjnym odwołanie do Krajský soud v Hradci Králové (sądu okręgowego w Hradcu Králové, Czechy).
- 27 Sąd ten oddalił tę skargę, wskazując w uzasadnieniu, że handel papugami z gatunku *Anodorhynchus* jest zakazany i może być dozwolony jedynie w sytuacji, gdy spełnione są warunki określone w art. 54 rozporządzenia nr 865/2006. Zdaniem wspomnianego sądu żaden z warunków określonych w art. 54 pkt 2) rzeczonego rozporządzenia nie został w niniejszej sprawie spełniony.
- 28 W szczególności Krajský soud v Hradci Králové (sąd okręgowy w Hradcu Králové) stwierdził w swym wyroku, że w dniu przywozu pary dziadków do Czech CITES obowiązywała w tym państwie członkowskim i była już włączona do wewnętrznego porządku prawnego na mocy ustawodawstwa krajowego. Sąd ten uznał, że po pierwsze, zgodnie z przepisami transponującymi CITES do prawa czeskiego dopuszczalne jest zbadanie pochodzenia stada hodowlanego aż do pary dziadków, a po drugie, pojęcie „stada hodowlanego” w rozumieniu rozporządzenia nr 865/2006 obejmuje w niniejszym przypadku trzy pokolenia papug, i że w związku z tym właściwy urząd okręgowy mógł wymagać dowodu pochodzenia pary dziadków.
- 29 ET wniósł skargę kasacyjną od tego wyroku do Nejvyšší správní soud (najwyższego sądu administracyjnego, Czechy), twierdząc, że Krajský soud v Hradci Králové (sąd okręgowy w Hradcu Králové) dokonał błędnej wykładni pojęcia „stada hodowlanego” w rozumieniu rozporządzenia nr 865/2006.
- 30 Nejvyšší správní soud (najwyższy sąd administracyjny) podnosi, że strony w postępowaniu głównym nie kwestionują, po pierwsze, okoliczności, że para rodziców przyszła na świat w 2000 r., w niewoli na terenie Czech, i że jej nabycie przez ET było jako takie zgodne z prawem, a po drugie, okoliczności, że kwestia pochodzenia pary dziadków jest niejasna. W związku z tym sąd ten dąży w pierwszej kolejności do ustalenia, czy pojęcie „stada hodowlanego” w rozumieniu art. 54 pkt 2) rozporządzenia nr 865/2006 obejmuje także przodków takich zwierząt, znajdujących się na terytorium państwa członkowskiego.

- 31 W drugiej kolejności, gdyby pojęcie „stada hodowlanego” należało interpretować w sposób ścisły, pojawia się pytanie, czy w zakres pojęcia „utworzenia” takiego stada, którym posłużono się w art. 54 pkt 2 rozporządzenia nr 865/2006, wchodzi wyłącznie pozyskanie pary rodziców wykorzystanej do reprodukcji, czy też przeciwnie, początek linii hodowlanej, czyli w tym wypadku pozyskanie pary dziadków.
- 32 W trzeciej kolejności sąd odsyłający zastanawia się, czy przy rozpatrywaniu złożonego przez ET wniosku o zwolnienie z zakazu handlu należało jeszcze uwzględnić pewne szczególne okoliczności.
- 33 W tym względzie sąd ten przypomina, że ET nabył parę rodziców w sposób zgodny z prawem i że w dniu tego nabycia z jednej strony Czechy nie wchodziły w skład Unii, a z drugiej strony, chociaż CITES obowiązywała w tym państwie, to jednak ustawodawstwo krajowe transponujące tę konwencję nie wymagało wydania świadectwa w rozumieniu CITES w przypadku przeniesienia własności okazów w obrębie tego samego państwa. W związku z tym wskazany sąd uważa, że ET mógł żywić uzasadnione oczekiwania co do tego, że handel okazami będącymi przodkami tej pary rodziców był dopuszczalny, przynajmniej w Czechach.
- 34 Ponadto sąd odsyłający uważa, że fakt, iż para dziadków została zwrócona FU na mocy orzeczenia sądowego, należałoby wziąć pod uwagę w ramach rozpatrywania wniosku o zwolnienie z zakazu handlu, podobnie jak argument ET, zgodnie z którym handel okazami urodzonymi w niewoli zmniejsza popyt na nielegalne zakupy okazów schwytanych na wolności. Sąd ten podnosi wreszcie, że w przypadku gdyby zwolnienie z zakazu handlu, o które ubiegał się ET, nie zostało mu przyznane, jego prawo własności zostałoby ograniczone do prawa do posiadania pary rodziców i ewentualnie jej potomstwa, bez możliwości legalnego rozporządzania tymi okazami.
- 35 W tych okolicznościach Nejvyšší správní soud (najwyższy sąd administracyjny) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:
- „1) Czy w skład »stada hodowlanego« w rozumieniu [rozporządzenia nr 865/2006] wchodzi okazy, które są rodzicami okazów hodowanych przez danego hodowcę, chociaż ten nigdy nie był ich właścicielem ani posiadaczem?
- 2) Jeżeli odpowiedź na pytanie pierwsze będzie taka, że okazy rodzicielskie nie wchodzi w skład stada hodowlanego, to czy właściwe organy, badając spełnienie warunku przewidzianego w art. 54 pkt 2 [rozporządzenia nr 865/2006] dotyczącego utworzenia stada zgodnie z przepisami prawa przy jednoczesnym utrzymywaniu go w sposób niewywierający negatywnego wpływu na przetrwanie okazów żyjących w środowisku naturalnym, są uprawnione do kontroli pochodzenia tych okazów rodzicielskich i dokonywania na tej podstawie oceny, czy stado hodowlane zostało utworzone zgodnie z zasadami określonymi w art. 54 pkt 2 tego rozporządzenia?
- 3) Czy przy badaniu spełnienia warunku przewidzianego w art. 54 pkt 2 [rozporządzenia nr 865/2006], dotyczącego utworzenia stada zgodnie z przepisami prawa przy jednoczesnym utrzymywaniu go w sposób niewywierający negatywnego wpływu na przetrwanie okazów żyjących w środowisku naturalnym, można brać pod uwagę inne okoliczności sprawy (w szczególności dobrą wiarę przy przejęciu okazów oraz uzasadnione oczekiwanie, że będzie można handlować ich ewentualnym potomstwem, ewentualnie również mniej restrykcyjne przepisy ustawowe obowiązujące w Republice Czeskiej przed przystąpieniem tego państwa do Unii Europejskiej)?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie pytania pierwszego

- 36 Poprzez pytanie pierwsze sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 1 pkt 3 rozporządzenia nr 865/2006 należy interpretować w ten sposób, że pojęcie „stada hodowlanego” w rozumieniu tego przepisu obejmuje osobniki będące wstępными okazów wyhodowanych w danej hodowli, które to osobniki nigdy nie były własnością ani nie były w posiadaniu danego hodowcy.
- 37 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem przy dokonywaniu wykładni przepisu prawa Unii należy uwzględniać nie tylko jego brzmienie, lecz także jego kontekst oraz cele regulacji, której część przepis ten stanowi [wyrok z dnia 8 grudnia 2020 r., Staatsanwaltschaft Wien (Sfałszowane polecenia przelewu), C-584/19, EU:C:2020:1002, pkt 49 i przytoczone tam orzecznictwo].
- 38 W tym względzie, co się tyczy w pierwszej kolejności wykładni językowej art. 1 pkt 3 rozporządzenia nr 865/2006, to z przepisu tego wynika, że pojęcie „stada hodowlanego” obejmuje wszystkie zwierzęta w hodowli wykorzystywane do reprodukcji.
- 39 Jak zauważyła rzecznik generalna w pkt 36 i 37 opinii, brzmienie art. 1 pkt 3 rozporządzenia nr 865/2006 nie wystarcza samo w sobie do usunięcia niejasności co do wykładni, jaką należy nadać temu przepisowi, ponieważ jego poszczególne wersje językowe sugerują różne znaczenia. O ile bowiem z kilku wersji językowych, takich jak wersje hiszpańska, niemiecka, francuska lub łotewska, wynika, że jedynie zwierzęta znajdujące się w danej hodowli, to znaczy w określonym miejscu wyposażonym w urządzenia właściwe dla zapewnienia hodowli zwierząt, wchodzi w zakres pojęcia „stada hodowlanego” w rozumieniu rzonego przepisu, o tyle inne wersje językowe, takie jak wersje grecka, angielska, chorwacka czy słoweńska, odnoszą się w sposób bardziej ogólny do wszystkich zwierząt poddanych procesowi hodowli i obejmują potencjalnie osobniki będące wstępными okazów znajdujących się w danej hodowli, które konkretnie nigdy nie były własnością ani nie były w posiadaniu prowadzącego ją hodowcy.
- 40 Tymczasem bezsporne jest to, że sformułowania użytego w jednej z wersji językowych przepisu prawa Unii nie można traktować jako jedynej podstawy jego wykładni lub przyznawać mu w tym zakresie pierwszeństwa względem innych wersji językowych, ponieważ przepisy prawa Unii należy interpretować i stosować w sposób jednolity w świetle wersji sporządzonych we wszystkich językach Unii (zob. podobnie wyrok z dnia 24 marca 2021 r., A, C-950/19, EU:C:2021:230, pkt 37 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 41 W tych okolicznościach należy w drugiej kolejności zbadać kontekst, w jaki wpisuje się art. 1 pkt 3 rozporządzenia nr 865/2006, a także cele tego przepisu i uregulowania, którego stanowi on część.
- 42 W tym względzie należy zaznaczyć, że – jak wskazano w motywie 1 rozporządzenia nr 865/2006 – ma ono na celu, po pierwsze, zapewnienie wykonania rozporządzenia nr 338/97, a po drugie, zapewnienie pełnego przestrzegania postanowień CITES, a tym samym zapewnienie, jak podkreślono w motywie 10 tego ostatniego rozporządzenia, możliwie najszerszej ochrony gatunków dzikiej fauny i flory poprzez kontrolę handlu nimi.
- 43 Tymczasem, jak zaznaczyła rzecznik generalna w przypisie 19 do swej opinii, z załącznika I do rezolucji konferencji 12.10 wynika, że w ramach CITES zarejestrowanie hodowli w niewoli wymaga dokładnego zidentyfikowania takiej hodowli, jej właściciela i kierownika, a także

pomieszczeń, w których ma przebywać stado. W związku z tym pojęcie „hodowli” nie może być rozumiane na gruncie rozporządzenia nr 865/2006 jako odnoszące się do samego procesu hodowli, w oderwaniu od wszelkich konkretnych instalacji fizycznych.

- 44 W świetle wszystkich powyższych rozważań art. 1 pkt 3 rozporządzenia nr 865/2006 należy interpretować w ten sposób, że pojęcie „stada hodowlanego” w rozumieniu tego przepisu nie obejmuje osobników będących wstępny okazami wyhodowanymi w danej hodowli, które to osobniki nigdy nie były własnością ani nie były w posiadaniu danego hodowcy.

W przedmiocie pytań drugiego i trzeciego

- 45 Na wstępie należy zauważyć, po pierwsze, że zgodnie z art. 8 ust. 1 rozporządzenia nr 338/97 zakazana jest sprzedaż okazów gatunków wymienionych w załączniku A do tego rozporządzenia. Jednakże art. 8 ust. 3 tego rozporządzenia pozwala państwu członkowskim na odstąpienie od takiego zakazu w szczególności w przypadku, gdy okazy gatunków zwierząt wymienionych w załączniku A, które mają być sprzedane, są okazami, które urodziły się i zostały wyhodowane w niewoli. W myśl art. 54 rozporządzenia nr 865/2006 okaz jest uznawany za urodzony i hodowany w niewoli, wyłącznie jeśli właściwy organ zarządzający jest przekonany w szczególności, że stado hodowlane zostało utworzone zgodnie przepisami prawa stosowanymi wobec tego stada w momencie jego nabycia i jest utrzymywane w sposób niewywierający negatywnego wpływu na przetrwanie danych gatunków żyjących w środowisku naturalnym.
- 46 Po drugie, z akt sprawy, którymi dysponuje Trybunał, wynika, że ET odmówiono zezwolenia na sprzedaż papug, o których mowa w postępowaniu głównym, z tego względu, że nie mogły one zostać uznane za urodzone i wyhodowane w niewoli w rozumieniu art. 8 ust. 3 rozporządzenia nr 338/97 z uwagi na fakt, iż para dziadków została przywieziona do Czech przez osobę trzecią w sposób nieprawidłowy. Zgodnie z tym, co zostało stwierdzone w pkt 44 niniejszego wyroku, pary tej nie można uznać za wchodzącą w skład stada hodowlanego należącego do ET, ponieważ nigdy nie był on jej właścicielem ani posiadaczem.
- 47 Po trzecie, z postanowienia odsyłającego wynika również, że możliwe jest ustalenie, które okazy spośród wstępnych papug, o których mowa w postępowaniu głównym, zostały schwytane w środowisku naturalnym, ponieważ strony postępowania głównego są zgodne co do tego, że chodzi tu o parę dziadków.
- 48 W świetle tych właśnie ustaleń Trybunał udzielił odpowiedzi na pytania drugie i trzecie.
- 49 W związku z tym należy uznać, że poprzez pytania drugie i trzecie, które należy przeanalizować łącznie, sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 54 pkt 2 rozporządzenia nr 865/2006 w związku z art. 17 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „kartą”) i zasadą ochrony uzasadnionych oczekiwań należy interpretować w ten sposób, że ów przepis stoi na przeszkodzie temu, by znajdujący się w posiadaniu danego hodowcy okaz gatunku zwierząt wymienionego w załączniku A do rozporządzenia nr 338/97 mógł zostać uznany za urodzony i wyhodowany w niewoli w rozumieniu art. 8 ust. 3 tego rozporządzenia, w sytuacji gdy nienależące do stada hodowlanego danego hodowcy osobniki będące wstępny okazami zostały pozyskane przez osobę trzecią przed wejściem w życie wskazanych rozporządzeń z naruszeniem mających zastosowanie przepisów prawa bądź w sposób wywierający negatywny wpływ na przetrwanie danego gatunku w środowisku naturalnym.

- 50 W pierwszej kolejności należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału przypomnianym w pkt 37 niniejszego wyroku należy wziąć pod uwagę nie tylko treść art. 54 pkt 2 rozporządzenia nr 865/2006, ale także jego kontekst oraz cele regulacji, której część przepis ten stanowi.
- 51 Ponadto należy podkreślić, że art. 8 ust. 3 rozporządzenia nr 338/97, jako wyjątek od ogólnej zasady przewidującej zakaz wszelkiego wykorzystania w celach handlowych okazów gatunków wymienionych w załączniku A do rzeczonoego rozporządzenia, należy interpretować ściśle. W związku z tym warunki, na jakich art. 54 pkt 2 rozporządzenia nr 865/2006 pozwala uznać, że dany okaz gatunku zwierząt został urodzony i wyhodowany w niewoli, powinny również podlegać ścisłej wykładni, ponieważ przepis ten ma na celu doprecyzowanie zakresu art. 8 ust. 3 rozporządzenia nr 338/97.
- 52 Jak podkreśliła rzecznik generalna w pkt 52 opinii, stwierdzenie to znajduje potwierdzenie w art. II ust. 1 CITES, w myśl którego handel okazami gatunków zagrożonych wyginięciem musi podlegać szczególnie restrykcyjnym uregulowaniom, aby nie zwiększać zagrożenia dla ich przetrwania, i może być dozwolony jedynie w wyjątkowych okolicznościach.
- 53 W drugiej kolejności należy stwierdzić, że – jak zauważyła w istocie rzecznik generalna w pkt 51 opinii – art. 54 pkt 2 rozporządzenia nr 865/2006 odnosi się do pojęcia „utworzenia” stada hodowlanego. Pojęcie to ma szeroki zakres i umożliwia uwzględnienie w ramach badania zgodności stada hodowlanego z określonymi w tym przepisie wymogami zdarzeń poprzedzających rzeczywiste nabycie stada hodowlanego przez danego hodowcę.
- 54 Stwierdzenie to znajduje potwierdzenie w art. 55 rozporządzenia nr 865/2006, na mocy którego właściwe organy mogą zbadać rodowód zwierzęcia w celu zastosowania art. 54 tego rozporządzenia. Wynika z tego bowiem – jak wskazała rzecznik generalna w pkt 55 opinii – że przepis ten pozwala właściwym władzom na zbadanie rodowodu stada hodowlanego w celu ustalenia, czy spełnione zostały kryteria określone w art. 54 pkt 2 rozporządzenia nr 865/2006.
- 55 Ponadto realizowany przez rozporządzenie nr 865/2006 cel, o którym przypomniano w pkt 42 niniejszego wyroku, przemawia za wykładnią, zgodnie z którą właściwe władze są uprawnione do zbadania rodowodu stada hodowlanego w ramach rozpatrywania wniosku o wydanie świadectwa zwolnienia z zakazu sprzedaży okazów urodzonych i wyhodowanych w niewoli.
- 56 W tym względzie – jak podkreśliła rzecznik generalna w pkt 57 opinii – warunki określone w art. 54 pkt 2 rozporządzenia nr 865/2006 odpowiadają warunkom ustanowionym w § 2 lit. b) ppkt ii) lit. A rezolucji konferencji 10.16. Rezolucja ta została przyjęta ze względu na obawy związane z faktem, że w znacznej mierze handel okazami zadeklarowanymi jako okazy urodzone i wyhodowane w niewoli w dalszym ciągu odbywa się z naruszeniem CITES i rezolucji konferencji stron CITES oraz może wywierać negatywny wpływ na przetrwanie żyjących w środowisku naturalnym populacji danego gatunku.
- 57 Wykładnia, zgodnie z którą właściwe organy krajowe są uprawnione do badania rodowodu stada hodowlanego, jest zgodna z realizowanym za pomocą CITES celem, jakim jest wzmocnienie kontroli rodowodu okazów urodzonych i wyhodowanych w niewoli.
- 58 Niemniej jednak, o ile art. 54 pkt 2 rozporządzenia nr 865/2006 wymaga, aby organy te kontrolowały sposób, w jaki osobniki będące wstępnymi stada hodowlanego zostały pozyskane w środowisku naturalnym, aby upewnić się, że ich pozyskanie nie odbyło się w sposób

wywierający negatywny wpływ na przetrwanie danego gatunku w środowisku naturalnym, o tyle z samego brzmienia tego przepisu wynika, że nie wymaga on od tych organów skontrolowania, czy osobniki będące wstępnymi stada hodowlanego zostały nabyte zgodnie z przepisami prawnymi obowiązującymi w dniu ich nabycia, lecz jedynie upewnienia się, że poszanowane zostały przepisy prawne mające zastosowanie do nabycia stada hodowlanego.

- 59 Ponadto w celu ustalenia, czy stado hodowlane nie zostało utworzone w sposób wywierający negatywny wpływ na przetrwanie danego gatunku w środowisku naturalnym ze względu na fakt, że osobniki będące wstępnymi tego stada pozyskano w środowisku naturalnym, należy wziąć pod uwagę stan, w jakim dany gatunek znajdował się w momencie, gdy doszło do ich pozyskania. Jeżeli w owym dniu – jak miało to miejsce w niniejszej sprawie – gatunek ten był objęty załącznikiem I do konwencji CITES, to należy w każdym razie uznać, że jego pozyskanie wywiera negatywny wpływ na przetrwanie danego gatunku w środowisku naturalnym, a żadne państwo członkowskie nie może udzielić zwolnienia z zakazu sprzedaży okazów pochodzących od tego wstępnego, na podstawie art. 8 ust. 3 rozporządzenia nr 338/97.
- 60 W trzeciej kolejności w odniesieniu do praktycznych aspektów badania na podstawie art. 54 pkt 2 rozporządzenia nr 865/2006, jako że przepis ten, po pierwsze, wymaga, aby właściwy organ upewnił się, że kryteria wymienione w tym przepisie zostały spełnione, a po drugie, nie określa szczegółowych zasad przeprowadzania takiego badania ani środków dowodowych pozwalających na wykazanie, że kryteria te zostały spełnione, należy uznać, że zadanie określenia takich zasad i środków pozostawiono właściwym organom państw członkowskich. Środki te obejmują zezwolenia lub świadectwa przewidziane wskazanym rozporządzeniem, jak też wszelkie inne dokumenty, które zostaną uznane za stosowne przez właściwe organy krajowe (zob. analogicznie wyrok z dnia 16 lipca 2009 r., Rubach, C-344/08, EU:C:2009:482, pkt 27).
- 61 W konsekwencji takie zasady badania mogą w szczególności, jak podkreśliła w istocie rzecznik generalna w pkt 66 i 67 opinii, zależeć od oceny ryzyka właściwej dla okoliczności każdego przypadku i obejmować również badanie dokumentacji dotyczącej nabycia stada hodowlanego.
- 62 W czwartej kolejności należy podkreślić, że wynikający z art. 8 ust. 1 i 3 rozporządzenia nr 338/97 w związku z art. 54 pkt 2) rozporządzenia nr 865/2006 zakaz sprzedaży okazów, w przypadku których jeden ze wstępnych został nabyty w sposób zagrażający przetrwaniu gatunku w środowisku naturalnym, nie jest niezgodny z prawem własności zapisanym w art. 17 karty.
- 63 W tym względzie należy przypomnieć, że prawo własności nie jest prerogatywą absolutną i że korzystanie z niego może podlegać, na warunkach przewidzianych w art. 52 ust. 1 karty, ograniczeniom uzasadnionym uznanymi przez Unię celami związanymi z interesem ogólnym (wyrok z dnia 20 września 2016 r., Ledra Advertising i in./Komisja i BCE, od C-8/15 P do C-10/15 P, EU:C:2016:701, pkt 69 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 64 Należy zauważyć, że ochrona dzikich gatunków stanowi taki uzasadniony cel interesu ogólnego (zob. podobnie wyrok z dnia 19 czerwca 2008 r., Nationale Raad van Dierenkwekers en Liefhebbers i Andibel, C-219/07, EU:C:2008:353, pkt 27 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 65 Ponadto, jak zauważyła rzecznik generalna w pkt 77 opinii, w rozporządzeniach nr nr 338/97 i 865/2006 wprowadzono równowagę między tym prawem i wymogami związanymi z ochroną dzikich gatunków. Należy jeszcze uściślić, że takie wymogi pozwalają uzasadnić, iż handel okazami gatunków zagrożonych wyginięciem jest co do zasady zakazany. Co się tyczy w szczególności argumentu ET, zgodnie z którym ów handel może prowadzić do ograniczenia

pozyskiwania okazów tych gatunków z ich środowiska naturalnego, wystarczy wskazać, że tego rodzaju handel przyczynia się do tworzenia, utrzymania lub powiększenia rynku, na którym okazy takie są nabywane. Prawodawca Unii mógł jednak uznać, że samo istnienie takiego rynku stanowi w pewnym stopniu zagrożenie dla przetrwania gatunków zagrożonych wyginięciem.

- 66 Wreszcie, jeśli chodzi o przywołane przez sąd odsyłający argumenty dotyczące ochrony uzasadnionych oczekiwań ET co do tego, że miał on prawo sprzedawać okazy będące zstępными należącego do niego stada hodowlanego, to argumenty te nie mogą prowadzić do innego wniosku.
- 67 Po pierwsze, jak wskazała rzecznik generalna w pkt 74 opinii, nawet gdyby właściwy organ doszedł do wniosku, że utworzenie stada hodowlanego było zgodne z prawem w dniu jego nabycia, wniosek ten nie może sam w sobie wystarczyć do umożliwienia udzielenia zwolnienia z zakazu sprzedaży okazów pochodzących z tego stada, ponieważ, jak przypomniano w pkt 59 niniejszego wyroku, należałoby jeszcze upewnić się, że utworzenie tego stada hodowlanego nie wywarło negatywnego wpływu na przetrwanie danego gatunku w środowisku naturalnym.
- 68 Po drugie, okoliczność, że uregulowania prawne obowiązujące w roku 2000, to jest w czasie, gdy ET nabył swe stado hodowlane, były mniej surowe, ponieważ Republika Czeska nie była wówczas jeszcze członkiem Unii, również nie ma istotnego znaczenia.
- 69 W tym względzie wystarczy przypomnieć, że zakres zastosowania zasady ochrony uzasadnionych oczekiwań nie może zostać rozszerzony do ogólnego zakazu stosowania nowych przepisów do przyszłych skutków okoliczności, które powstały pod rządami obowiązywania wcześniejszych przepisów [wyrok z dnia 21 grudnia 2021 r., Skarb Państwa (Ubezpieczenie komunikacyjne), C-428/20, EU:C:2021:1043, pkt 45 i przytoczone tam orzecznictwo].
- 70 Po trzecie, co się tyczy okoliczności, że para dziadków została w tym wypadku przekazana jej importerowi na mocy orzeczenia sądowego, wystarczy stwierdzić, że z uwagi na datę wydania tego orzeczenia, która przypadła przed przystąpieniem Czech do Unii, takie orzeczenie nie może w żadnym wypadku stanowić elementu, który należałoby wziąć pod uwagę w celu ustalenia, czy stado hodowlane, którym dysponuje ET, zostało utworzone zgodnie z art. 54 pkt 2) rozporządzenia 865/2006.
- 71 Z całości powyższych rozważań wynika, że art. 54 pkt 2 rozporządzenia nr 865/2006 w związku z art. 17 karty i zasadą ochrony uzasadnionych oczekiwań należy interpretować w ten sposób, że ów przepis stoi na przeszkodzie temu, by znajdujący się w posiadaniu danego hodowcy okaz gatunku zwierząt wymienionego w załączniku A do rozporządzenia nr 338/97 mógł zostać uznany za urodzony i wyhodowany w niewoli w rozumieniu art. 8 ust. 3 tego rozporządzenia, w sytuacji gdy nienależące do stada hodowlanego danego hodowcy osobniki będące wstępными tego okazu zostały pozyskane przez osobę trzecią przed wejściem w życie wskazanych rozporządzeń w sposób wywierający negatywny wpływ na przetrwanie danego gatunku w środowisku naturalnym.

W przedmiocie kosztów

- 72 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (czwarta izba) orzeka, co następuje:

- 1) **Artykuł 1 pkt 3 rozporządzenia Komisji (WE) nr 865/2006 z dnia 4 maja 2006 r. ustanawiającego przepisy wykonawcze do rozporządzenia Rady (WE) nr 338/97 w sprawie ochrony gatunków dzikiej fauny i flory w drodze regulacji handlu nimi należy interpretować w ten sposób, że pojęcie „stada hodowlanego” w rozumieniu tego przepisu nie obejmuje osobników będących wstępnyimi okazów wyhodowanych w danej hodowli, które to osobniki nigdy nie były własnością ani nie były w posiadaniu danego hodowcy.**
- 2) **Artykuł 54 pkt 2 rozporządzenia nr 865/2006 w związku z art. 17 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej i zasadą ochrony uzasadnionych oczekiwań należy interpretować w ten sposób, że ów przepis stoi na przeszkodzie temu, by znajdujący się w posiadaniu danego hodowcy okaz gatunku zwierząt wymienionego w załączniku A do rozporządzenia Rady (WE) nr 338/97 z dnia 9 grudnia 1996 r. w sprawie ochrony gatunków dzikiej fauny i flory w drodze regulacji handlu nimi mógł zostać uznany za urodzony i wyhodowany w niewoli w rozumieniu art. 8 ust. 3 tego rozporządzenia, w sytuacji gdy nienależące do stada hodowlanego danego hodowcy osobniki będące wstępnyimi tego okazu zostały pozyskane przez osobę trzecią przed wejściem w życie wskazanych rozporządzeń w sposób wywierający negatywny wpływ na przetrwanie danego gatunku w środowisku naturalnym.**

Podpisy